

सहिद

SAHID WEEKLY साप्ताहिक

वर्ष १४, अंक ४०, पृष्ठ-६ ने.सं. ११३८ पोहेला गा. एकादशी, ति. सं. २०७८ पुस २८ गते शुक्रबार JAN 2018 मूल्य रु. ५।-

नेमकिपाको २८ औं केन्द्रीय परिषद् सम्पन्न

सजिलो बाटो भन्दै गलत बाटो रोज्नु बुद्धिमानी नहुने

भक्तपुर । नेपाल मजदुर किसान पार्टीको २८ औं केन्द्रीय परिषद् बिहीबार भक्तपुरमा सम्पन्न भयो ।

सम्पन्न परिषद्ले पार्टीको ४४ औं स्थापना दिवस माघ ७ गतेदेखि १३ गतेसम्म सप्ताहव्यापी रूपमा पार्टीको गतिविधि, इतिहास, प्रकाशनलगायत विषयमा पार्टीकोबै तह, जनवर्गीय र पेशागत संगठनहरूले सभा, प्रवचन, अन्तरक्रिया, गोष्ठी, छलफल गर्ने, विश्व सर्वहारा वर्गका महान गुरु कार्लमार्क्सको द्विशतवर्षिकी (२०० वर्ष) मई ५, २०१८ को अवसरमा वर्षभरि नै युरोपको इतिहास र भूगोल, मार्क्स र एङ्गल्सको जीवनी, कम्युनिष्ट घोषणापत्र,

पूँजीलगायतबारे अध्ययन, छलफल, गोष्ठी र प्रवचन गर्ने, २०७४ मंसिर १० र २१ गते सम्पन्न प्रतिनिधिसभा सदस्य र प्रदेशसभा सदस्य निर्वाचनमा

भोजभतेर खुवाउने र पैसा तथा सामान बाँड्नेलगायत निर्वाचन आचारसंहिता उलंघन गरी धेरै स्थान जितेका पूँजीवादी पार्टी र सरकारहरूको विरोधमा जनतालाई

सचेत पार्न गतिविधि चालू राख्ने, पार्टी कार्यकर्ताहरूको राजनीतिक र सैद्धान्तिकस्तर उठाउन पार्टीको निर्देशनमा प्रकाशित 'श्रमिक साप्ताहिक' र 'मजदुर दैनिक'लाई 'एक पार्टी सदस्य एक ग्राहक' बनाई अध्ययन गराउने र पार्टी र जनवर्गीय एवं पेशागत संगठन, जिल्ला, नगर/गाउँदेखि वडाको प्रारम्भिक समितिसम्म अध्ययन र अन्तरक्रिया मासिकरूपमा गर्ने, गराउने, पार्टीको जनवर्गीय र पेशागत संगठनहरूले सम्बन्धित पार्टी समितिको निर्देशनमा बरोबर बैठक बस्ने र आवश्यक कार्यक्रम तय गरी गतिविधि गर्ने, पार्टीको केन्द्रीय सल्लाहकार मोहनप्रसाद

क्रमशः पृष्ठ ५ मा

लेवोरेटरीमा सांसदहरू अभिनन्दित

कीर्तिपुर । लेवोरेटरी माध्यमिक विद्यालयद्वारा विद्यालयका गुठियारहरू सुवास चन्द नेम्वाङ्ग, कृष्णगोपाल श्रेष्ठ, प्रतिनिधिसभा सदस्यमा निर्वाचित हुनु भएकोमा पौष २३ गते आइतबार अभिनन्दन गरियो ।

विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष डा. बालगोपाल वैद्यले सम्मानपत्रद्वारा सांसदहरूलाई अभिनन्दन गरिएको थियो ।

तय सत्र ५ म मा अभिनन्दित गुठियार सांसद नेम्वाङ्गले विद्यालयको उत्तरोत्तर प्रगतिको कामना गर्दै विद्यार्थीहरूको उज्ज्वल भविष्य बनाउन स्कुलले खेलेको भूमिकालाई सराहना गर्नुभयो ।

विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष डा. वैद्यको सभापतित्वमा भएको कार्यक्रममा विद्यालयका प्रिन्सिपल लाक्पा श्रेष्ठले स्वागत व्यक्त गर्नुभएको थियो ।

माघ १० मा राष्ट्रिय सभाको उम्मेदवारी दर्ता, २४ गते मतदान

काठमाडौँ । निर्वाचन आयोगले माघ २४ गते हुने राष्ट्रियसभा सदस्य निर्वाचनको कार्यतालिका सार्वजनिक गरेको छ ।

प्रमुख निर्वाचन आयुक्त डा. अयोधीप्रसाद यादवको अध्यक्षतामा बुधबार आयोगमा बसेको बैठकले सो कार्यतालिकालाई स्वीकृत गरेको हो ।

कार्यतालिकाअनुसार माघ ७ गते मतदाता नामावली प्रकाशन गर्ने र ९ गते अन्तिम नामावली प्रकाशन गरी १० गते उम्मेदवारको मनोनयनपत्र दर्ता गर्ने, १५ गते उम्मेदवारलाई निर्वाचन चिन्ह प्रदान गरिनेछ । आयोगले माघ २४ गते बुधबारको दिन विहान ११ बजेदेखि अपरान्ह ३ बजेसम्म मतदान हुने जनाएको छ ।

राष्ट्रियसभा सदस्य निर्वाचनको लागि स्थानीय तहअन्तर्गतका गाउँपालिकाका अध्यक्ष र उपाध्यक्ष तथा नगरपालिकाका प्रमुख र उपप्रमुख एवं प्रदेशसभाका सदस्य मतदाता रहने व्यवस्था छ ।

यस निर्वाचनमा गाउँपालिकाका अध्यक्ष र उपाध्यक्ष तथा नगरपालिकाका प्रमुख र उपप्रमुख गर जम्मा १५१६ जना तथा प्रदेशसभाका ५५० सदस्य गरी कुल २,१५६ जना मतदाता रहेका छन् । प्रदेशसभा सदस्यको मतभार ४८ र स्थानीय तहका अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, प्रमुख र उपप्रमुखको मतभार १८ रहेको छ । नेपालको संविधानअनुसार स्थानीय तह र प्रदेशसभा सदस्यबाट राष्ट्रियसभा सदस्यको लागि ५६ जना निर्वाचित हुने व्यवस्था छ ।

क्रमशः पृष्ठ ५ मा

प्रथम मिडिया फेस्टिभल सम्पन्न

ललितपुर । नेवाः पत्रकार राष्ट्रिय दलको आयोजनामा प्रथम मिडिया फेस्टिभल ११३८ ललितपुरस्थित मंगलबार भण्डार बगैँचामा शनिबार सम्पन्न भयो ।

व्यावसायिक पत्रकारिताको आधार समावेशी संचार भन्ने मूल नाराका साथ सुरु भएको फेस्टिभलको उद्घाटन बाङ्गमय शताब्दी पुरुष सत्यमोहन जोशीद्वारा गर्नुभयो ।

त्यसक्रममा वहाँले देशको परिवर्तित समयमा आएको नयाँ सरकारले संचार क्षेत्रलाई समावेशी बनाउनुपर्ने र संचारकर्मीहरू पनि सबै एक हुनुपर्ने धारणा राख्नुभयो । वहाँले ललितपुर रक्षा मण्डल केन्द्रका अध्यक्ष बनी तत्कालीन खुकुरी दलको सामना गरेको इतिहास बताउँदै

ललितपुरमा एक महिनासम्म कला प्रदर्शन गरी जनतामा कलाको महत्त्वबारे जानकारी दिन 'कलाकार' नामको पत्रिका २००९ सालमा प्रकाशित गरेको संस्मरण गर्नुभयो ।

संचारविज्ञ रामकृष्ण

रेग्मीले संचारलाई समावेशी गर्नु प्रकाशक र संचारकर्मीको मात्र दायित्वमा नराखी संचारसेवा प्रयोगकर्ताहरूले पनि आ-आफ्नो क्षेत्रबाट सहयोग गर्नुपर्ने बताउनुभयो ।

आयोजकका अध्यक्ष

श्रीकृष्ण महर्जनको सभापतित्वमा भएको कार्यक्रममा महासचिव सुनिल महर्जन र केके मानन्धरले पनि बोल्नुभएको थियो ।

कार्यक्रममा प्रमुख अतिथि संस्कृतिविद् जोशीले नेपाल पत्रकार संघका संस्थापक सत्य नारायण बहादुर श्रेष्ठ र मातृभाषा पत्रकारिताका प्रथम पत्रकार धर्मादित्य धर्माचार्य (जगतमान वैद्य)को तस्वीर सहितको क्यालेन्डर, नेपालभाषाका अग्रज पत्रकारको संस्मरणमा लुमन्ती पुस्तक र नेपालभाषा पत्रकारिताको डायरी बिमोचन गर्नुभएको थियो ।

दोस्रो चरणमा कीर्तिपुर नपा र ललितपुरको महालक्ष्मी नगरपालिकामा स्थानीय तहमा

क्रमशः पृष्ठ ५ मा

किपू बचतको १५ औं वार्षिक साधारण सभा सम्पन्न

किपू बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.को १९ औं वार्षिक साधारण सभा शनिबार श्रीपञ्चमी मानन्धर गुथी भवन कीर्तिपुरमा सम्पन्न भयो ।

संस्थाका ज्येष्ठ सदस्यले पानसमा दीप प्रज्ज्वलन गरी सभाको उद्घाटन गर्नुभएको थियो ।

संस्थाका अध्यक्ष राम बहादुर महर्जनले वार्षिक प्रतिवेदन पेश गर्नुभएको थियो । वहाँले आफ्नो प्रतिवेदनमा संस्थाको इतिहास र हालको अवस्थाबारे प्रष्ट पार्नुभएको थियो ।

संस्थाका कोषाध्यक्ष

संघराम महर्जनले आर्थिक प्रतिवेदन प्रस्तुत गर्नुभएको थियो । प्रतिवेदनमा आर्थिक पारदर्शिताले शेयर सदस्यको विश्वास जित्नु हाम्रो मुख्य काम रहेको बताउँदै हाल शेयर पूँजी ९२ लाख ८२ हजार ७०० रहेको बताउनुभयो ।

लेखा समितिको प्रतिवेदन लेखा संयोजक बुद्धरत्न महर्जनले पेश गर्नुभएको थियो भने रामबहादुर महर्जनको सभापतित्वमा भएको कार्यक्रममा संस्थाका व्यवस्थापक सिद्धिकुमार मानन्धरलगायत वक्ताहरूले शुभकामना मन्तव्य दिनुभएको थियो ।

प्यक्वःगु नेपाल भाषा साहित्य मुंज्याः या सूचं

नेपाल सम्बत् १९३८ व योमरी पुन्हीया लसताय् थ्वहे वङ्गु शिलाथ्व तृतीया (माघ ६ गते) कीर्तिपुर नपा वडा नं. ८ पाँगाया लाछी डबली जुङ्गु प्यक्वःगु नेपाल भाषा साहित्य मुज्या व सांस्कृतिक ज्याभ्कवः तःजिक हनेतः प्रगतिशील साहित्य (चिनाखँ, बाखँ) दुथ्याका दिसं नापं फयांफको हापं विया ग्वाहाली याना दिसं ।

रचना तियेगु थायः

- १) सहिद स्मृति वाचनालय, ग्वसा खलः पाँगा ।
- २) पाँगा बुक्स एण्ड स्टेशनरी, धोकासी, पाँगा ।
- ३) कमला बुक्स एण्ड स्टेशनरी, नयाँबजार किपू ।
- ४) बाघभैरव स्टेशनरी, बाघभैरव, किपू ।
- ५) नीलबाराही फोटो स्टुडियो, बोडे ।
- ६) केजी बुक्स एण्ड स्टेशनरी, गोलमढी, ख्वप ।
- ७) नाति बज्र सफु दुकु, भोटाहिटी, यें ।
- ८) न्यू युनिभर्सल एजुकेशन सेन्टर, मंगलबजाः, यल ।

रचना दुथ्याकेगु लिपाँगु न्हि
माघ २ गते

योमरी पुन्ही कुन्हु विशेष कारण जुङ्गुमफुगु कार्यक्रम
थ्वहे माघ ६ गते जुङ्गु सूचं विया च्वना ।

ग्वासा खलः

जन साहित्य गोष्ठी

पाँगा, किपू

फोन ल्याः ०१-८३३०८२८

ऐतिहासिक जनअन्दोलन २०८६ चैत्र २० गते शहादत अमर सहिद

लनबहादुर महर्जन
वि.सं. २००६ माघहिराकाजी महर्जन
वि.सं. २०१७ माघराजमान माली
वि.सं. २०२५ मंसिरराजेन्द्र महर्जन
वि.सं. २०३० चैत

सहिद साप्ताहिक

वर्ष १४, अंक ४०, २०७४ पुस २८ गते शुक्रबार

शंखापुर प्रकाशन समूहको लागि

सम्पादक/प्रकाशक: नारायण महर्जन

कम्प्यूटर टाइप/सेटिङ्ग: सहिद डेस्कटप

सम्पर्क कार्यालय: जहुँ हिटी युवा क्लब - ११

पाँगा, कीर्तिपुर, फोन नं. ४३३०५८३, ९८४१४३६०२२

E-mail:- kipushahid@hotmail.com

kipushahid@gmail.com

www.kipushahid.blogspot.com

मुद्रण : शर्मिला प्रिन्टर्स, डल्लु, काठमाडौं

सम्पादकीय...

बाम गठबन्धनको एकता: ए-कता ?

संघीय संरचनाको पहिलो चुनावमा प्रतिनिधि र प्रदेश सभामा दुई ठूला दल एमाले र माओवादी केन्द्रको गठबन्धनले ती दलका नेता तथा कार्यकर्ताहरूलाई कति खुसी र कति दुःखी बनाए भोलिका दिनमा थाहा पाउनेछ ।

६०-४० को भागबण्डा गरेर चुनावमा आएको गठबन्धनले धेरै सिट जितेकोमा खुसी नै होलान । जित्ने ठाउँमा गठबन्धनकै कारण हारेका उम्मेदवार र स्थानीय नेता कार्यकर्ता दुःखी छन् ।

उग्र दक्षिणपन्थी (जवज) एमाले र उग्र बामपन्थी (विद्रोही) माओवादी केन्द्र आकास पातालको दुर रहेका दलहरू कसरी गठबन्धन भए ।

विद्रोहमा जनयुद्धमा गरेका विभत्स घटनाहरू, देश र जनताले भोगेका त्राही त्राही एमालेले कसरी एकै पटक विर्सि अनि एमालेको गतिविधि सत्तारोहण कसरी बिर्सि माओवादीले ।

माओवादीको जनयुद्ध सफल नभई प्रतिगमनको विरोधमा संसद पुनःस्थापनामा विजय भएपछि विश्राम लिएको माओवादी पनि अब जवजको बाटोमै हिँडेको छ । मुखले जति क्रान्तिकारी भने पनि व्यवहारले सत्ताभ्रान्ति भएको छ ।

गठबन्धन पार्टी एकतासम्मको यात्रा रेखा कोरेका थिए । माओवादी केन्द्रबाट निर्वाचन अधि एकता हुने हल्ला पनि भयो, होइन चुनावपछि एकता एमालेले जवाफ दियो ।

आज त्यो एकताको यात्रा पद बाँडफाँट र सरकारमा जाने सवालमा आएर ए-कता ? भैरहेको छ । माओवादी चाहन्छ प्रधानमन्त्री वा अध्यक्ष मध्य एक पद दिएमा एकता हुन्छ तर एमाले दुवै हातमा भएको लड्छु छोड्न तयार छैन ।

एमालेले नेका, बाम आन्दोलन, माओवादीलाई विगतमा धेरै थाङ्गनामा सुताइसकेका छन् । अब गठबन्धनका एक हिस्सा माओवादी केन्द्रलाई पनि थाङ्गनामा नसुताउला भन्न सकिन्न ।

प्रम र अध्यक्ष, केन्द्रमा सम्मानजनक स्थान, क्षेत्र र स्थानीयमा मिलान र सिद्धान्त र विचारको विभेद, आदि इत्यादिको विषयमा कार्यदल बनेको खबर आएपनि बाम गठबन्धनको मुख्य तारो जित्नको लागि गठबन्धन त सफल भयो तर एकता 'ए-कता ?' हुने सम्भावना पनि त्यतिकै छ ।

सरकार गठन र राष्ट्रियसभा निर्वाचनको गोलचक्कर

— श्यामप्रसाद मैनाली

राजनीतिक बजार यतिबेला नयाँ सरकार गठनको विषयलाई लिएर तातेको छ । राजनीतिक दल, बुद्धिजीवीहरू, निर्वाचन आयोग सबैले आफू अनकूल संविधानको व्याख्या गरिराखेका छन् । अहिले भइरहेका व्याख्या देख्दा नेपालमा स्वतन्त्र बुद्धिजीवीहरूको अभाव भएको अनुभूति हुन्छ ।

प्रायः सबै बुद्धिजीवीहरू अमुक राजनीतिक दलको अनुयायी रहेका छन् । आफू सम्बद्ध दललाई अनुकूल हुनेगरी संविधानको व्याख्या गर्न उनीहरू उद्दत छन् । यस्तो लाग्दछ हरेक दल र बुद्धिजीवीहरूका लागि नेपालमा छुट्टाछुट्टै संविधानको व्यवस्था गरिएको छ । यस्ता क्रियाकलापबाट बुद्धिजीवीरूपति सर्वसाधारण जनताको आस्था र विश्वास घट्दै गएको छ । समस्या समाधानभन्दा पनि विवाद चर्काउनका बुद्धिजीवीहरूको योगदान बढ्दै गएको छ । नयाँ सरकार गठनका लागि सरकार, निर्वाचन आयोग र राष्ट्रपतिले मार्ग प्रसस्त गरिदिनुपर्दछ भन्ने तर्क सरकार बाहिर रहेका र नयाँ सरकारमा जान तरखर गरिरहेका दलहरू तथा उनीहरूका पृष्ठपोषक बुद्धिजीवीहरूले गरेका छन् । प्रतिनिधिसभा, प्रदेश सभा र स्थानीय तहको निर्वाचन सम्पन्न भई नतिजासमेत सार्वजनिक भइसकेको छ । दलहरूले प्रदेश सभामा समानुपातिकतर्फ पाएको सीटअनुसार सांसदहरूको नाम सिफारिश गरिसकेका छन् ।

तर प्रतिनिधिसभातर्फ राजनीतिक दलले समानुपातिकतर्फबाट कति सांसद पाउँछन् भनेर निर्वाचन आयोगले बताएको छैन । निर्वाचन आयोगले समानुपातिकतर्फको भागबण्डा गरेपछि मात्र राजनीतिक दलले यसअघि निर्वाचन आयोगमा पठाएको बन्दसूचीबाट सांसद छान्नेछन् । त्यसपछि राष्ट्रपतिले सरकार निर्माण प्रक्रियाअघि बढाउनुपर्दछ भन्ने माग जोडदार रूपमा उठाइराखेका छन् । निर्वाचनको परिणाम आएको एक महिना बितिसक्दा पनि सरकार गठन प्रक्रिया अधि नबढ्दा जनमतको कदर हुन नसकेको चर्चा पनि स्वाभाविक रूपमा उठिराखेको छ । त्यसैले शीघ्र सरकार गठनका लागि सम्बन्धित सबै पक्षको सकारात्मक क्रियाशीलता आवश्यक हुन्छ यसमा सम्बन्धित सबैका बीच मतैक्यता हुने नै भयो । सरकार गठन प्रक्रिया विलम्ब हुनुको पछाडिका कारणको खोजी हुनुपर्दछ । स्वतन्त्र बुद्धिजीवीहरूको दलीय आशयअनुसार आएका अभिव्यक्तिहरूलाई गौण मानी यसको आधिकारिक धारणा र कानुनी व्यवस्थाको बारेमा विश्लेषण गरी अधि बढ्नु उपयुक्त हुन्छ ।

सर्वप्रथम संवैधानिक व्यवस्थाको अध्ययन गरौं । नेपालको संविधानको धारा ७६ (१) मा राष्ट्रपतिले प्रतिनिधिसभामा बहुमत प्राप्त संसदीय दलको नेतालाई प्रधानमन्त्री नियुक्ति गर्ने छ र निजको अध्यक्षतामा मन्त्रिपरिषद् गठन हुनेछ भन्ने व्यवस्थाको अतिरिक्त बहुमत प्राप्त नभएको अवस्थामा समेत प्रधानमन्त्री नियुक्ति गर्ने अधिकार संविधानमा उल्लेख भएअनुसार राष्ट्रपतिले गर्ने प्रावधान उक्त धाराको उपधाराहरूमा गरिएको छ ।

त्यसैले संवैधानिक

प्रक्रिया पूरा गरी प्रधानमन्त्री नियुक्ति गर्ने सम्बन्धमा संवैधानिक क्रियाशीलता राष्ट्रपतिबाट निर्वाह हुनुपर्दछ, यसमा कुनै द्विविधा छैन । यसैगरी संविधानको धारा २४६ मा देहायका उपधाराहरूमा निर्वाचन आयोगलाई राष्ट्रपति, उप-राष्ट्रपति, संघीय संसदका सदस्य, प्रदेश सभाका सदस्य, स्थानीय तहका सदस्यको निर्वाचन गर्ने र राष्ट्रियसभाको निर्वाचनसम्बन्धी व्यवस्था संघीय कानूनबमोजिम हुने गरी धारा ८६ को उपधारा (६) मा व्यवस्था गरिएको छ । राष्ट्रिय सभाको निर्वाचनको लागि कानुनी व्यवस्था भइसकेकाले निर्वाचन प्रक्रिया अधि बढाउन तदारुकता देखाउन जरुरी भएको छ ।

समस्या कहाँ छ ? किन सरकार गठन प्रक्रिया अधि बढिराखेको छैन ? यसको बारेमा बारेमा छलफल हुनु जरुरी छ । भर्खरै सम्पन्न निर्वाचनमा ठूलो दल बनेको नेकपा एमालेको अडान शीघ्र सरकार गठनको लागि प्रक्रिया अधि बढ्नुपर्ने, वर्तमान सरकारले नयाँ सरकार गठन प्रक्रिया अधि बढाउन शीघ्र सहजीकरण गर्नुपर्नेछ । यसका लागि प्रतिनिधि सभाले पूर्णता प्राप्त गर्न जरुरी छ ।

निर्वाचन आयोग आफैले संविधानको व्याख्या गरी अधि बढ्दा असल नियतले गरेको काममा पनि विवाद सृजना हुन पुगेको हो तर अहिले प्रतिनिधिसभाले संविधानको धारा ८४ (८) मा संघीय संसदमा प्रतिनिधित्व गर्ने प्रत्येक राजनीतिक दलबाट निर्वाचित कुल सदस्य संख्याको कम्तीमा एकतिहाइ सदस्य महिला हुनुपर्ने, तर निर्वाचित महिलाहरूको संख्या कम्तीमा एक तिहाई नपुगेमा समानुपातिक तर्फबाट निर्वाचित हुने संख्यामा समायोजन गरी उक्त संख्या पुर्‍याउनुपर्ने अनिवार्य व्यवस्था छ । अब प्रश्न उठ्छ, प्रतिनिधि सभालाई पूर्णता दिई सरकार गठन प्रक्रिया टुङ्गोमा पुर्‍याई तत्पश्चात राष्ट्रियसभाको निर्वाचन गर्ने वा दुवै कार्य एकै साथ सञ्चालन गर्ने, यो प्रक्रिया एकै साथ वा सरकार गठनलाई पहिला अधि बढाउन निर्वाचन आयोगले प्राविधिक कठिनाई देखाएको छ ।

प्रतिनिधिसभालाई पूर्णता दिइसकेपश्चात् राष्ट्रियसभाको निर्वाचन गर्दा महिलाहरूको संख्या एकतिहाई नपुग्न सक्दछ, किनकि राष्ट्रिय सभामा प्रत्येक प्रदेशबाट कम्तीमा तीन जना महिला उम्मेदवार अनिवार्य रूपमा दिनुपर्दछ, राजनीतिक दलहरूले २१ जना वा सोभन्दा बढी उम्मेदवार दिँदा पनि कम्तीमा १९ जना विजयी हुँदा मात्र राष्ट्रपतिबाट मनोनयन हुने अर्को एक महिला थप गर्दा २१ अथवा संविधानले निर्दिष्ट गरेको संख्या एकतिहाइ पुग्दछ, निर्वाचनको नतिजा आउदा मात्र यी निर्वाचित महिलाहरूको संख्या कति हो प्रस्ट हुन्छ । निर्वाचनको नतिजा नआउँदै संख्या अनुमानको आधारमा निश्चित गर्न मिल्दैन ।

तसर्थ राष्ट्रियसभाको निर्वाचन पूर्वै प्रतिनिधिसभालाई पूर्णता दिईंदा यदि राष्ट्रियसभामा १९ जनाभन्दा कम महिला विजयी हुन पुगेमा प्रतिनिधि सभाको

समानुपातिक तर्फको संख्यामा महिलाहरूको संख्या थप गरी संख्या पुर्‍याउन सकिँदैन, परिणामस्वरूप राष्ट्रियसभामा महिलाहरूको प्रतिनिधित्व संख्या संविधानले तोकेको एकतिहाइभन्दा कम हुनु पुग्दछ, यो अवस्थामा संघीय संसद्को गठन नै गैरसंवैधानिक हुन पुग्दछ । त्यसैले निर्वाचन आयोगले यो अवस्था सृजना हुन नदिन पहिला राष्ट्रियसभाको निर्वाचन गर्नुको अलावा अन्य विकल्प नभएकोले राजनीतिक दलहरूलाई यस्तो विषयमा निर्वाचन आयोगलाई दबाब नदिन आह्वानसमेत गरी विज्ञप्तिमार्फत प्रस्ट पारिदिएको अवस्था छ ।

आधिकारिक निकायबाट संविधानको अन्यथा अर्थ लाग्ने गरी उपयुक्त र सकारात्मक व्याख्या नआएसम्म निर्वाचन आयोगको भनाइलाई नै आधिकारिक र उपयुक्त मान्नुपर्ने अवस्था छ । यस्तो विषयमा अन्य तर्क र विवादहरू पनि सृजना गरिएका छन् । सरकार प्रदेशहरूको अस्थायी मुकाम तोक्ने र प्रदेश प्रमुखहरूको नियुक्ती गर्न अग्रसर देखिएको छ ।

सरकारको तर्क राष्ट्रियसभा गठन र नयाँ सरकार निर्माणका लागि यो जरुरी छ । राष्ट्रियसभाको निर्वाचनका लागि प्रदेशसभाका सदस्यहरूको समेत निर्वाचन मण्डल हुने, प्रदेश सभाका सदस्यहरूले सपथ नलिई कानुनी वैधता प्राप्त गर्न सक्दैनन् । उनीहरूको सपथ प्रदेश प्रमुखले गराउने भएकाले सपथ गराउन प्रदेश प्रमुखको नियुक्ति अनिवार्य छ । यसैगरी सपथ गराउने स्थान अथवा प्रदेश केन्द्र अस्थायी रूपमै भए पनि तोक्नु जरुरी हुन्छ ।

राष्ट्रियसभामा सरकारको सिफारिसमा एक महिलासहित तीन जना राष्ट्रपतिले मनोनयन गर्ने पदहरूको पूर्तिसमेत राष्ट्रियसभाको पूर्णताको लागि वर्तमान सरकारबाटै हुनुपर्ने अवस्था छ । तर सबैभन्दा ठूलो दलको हैसियतमा रहेको एमालेका जिम्मेवार नेताहरूले वर्तमान सरकारले नियुक्त गरेका प्रदेश प्रमुखसँग सपथ नलिने 'बाल हठ' प्रदर्शन गरिसकेका छन् । राष्ट्रपतिबाट मनोनयन हुने तीन जना सदस्यहरूको पूर्ति पनि नयाँ सरकारले गर्नुपर्ने अडान एमाले नेताहरूको देखिँदैछ । त्यसैले विवादहरूको समाधानका दिशामा राजनीतिक दलहरू हालसम्म गम्भीर रूपमा लागिपरेको देखिँदैन ।

संविधानको ज्ञाता एवं आफूलाई विद्वानको अब्बल श्रेणीमा राख्न मन पराउने कतिपय बुद्धिजीवीहरू निर्वाचन आयोगले कानूनसम्मत हिसाबले निर्वाचन गराउनुपर्ने, लोकतान्त्रिक मूल्य र मान्यताअनुरूप यसका क्रियाकलापहरू अगि बढ्नुपर्ने, वैध, औचित्यपूर्ण र नैतिकतामा आधारित हुँदै आयोगले कार्य गर्नुपर्ने, प्रतिनिधिसभा र राष्ट्रियसभा पृथक हुने भएकाले यी दुई सभालाई अन्तर सम्बन्धित गरेर हेर्न नमिल्ने, आयोगको क्रियाकलापले संविधानवादमाथि बलात अतिक्रमण भएको आक्षेपयुक्त अभिव्यक्ति दिएका छन् । अर्काथरी विद्वानहरूले

आयोग र सरकारको अडानका पक्षमा दृढोत्तर उपस्थिति दिइराखेका छन् ।

अध्यादेश हुबहु जारी भएबाट राष्ट्रपतिलाई कुनै प्रकारको द्विविधा भएको देखिएन, यसरी देशको सर्वोच्च पदमा आसिन संविधानको संरक्षक अब नेपाली जनतासमक्ष लामो समयसम्म अनिर्णयको बन्दी बनिरहनुको कारण जानकारी गराउनुपर्छ ।

यसमा अन्य लोकतान्त्रिक देशहरूमा के कस्ता अभ्यास र प्रयोगहरू भइराखेका छन् ? अध्ययन गर्दै आयोगले कार्य सम्पादन गर्नु पर्नेतर्क पनि उठेका छन् । हो, अन्य देशहरूका अभ्यासहरू हेर्दा उपयुक्त हुन्छ । यो अभ्यास हेर्नका लागि उपयुक्त देशहरूको चयन गर्न सक्नुपर्दछ । लामो समयदेखि लोकतान्त्रिक अभ्यास गर्दै आएका देशहरू संयुक्त अधिराज्य बेलायत र भारत जहाँ हाम्रो जस्तै संसदीय प्रणाली अवलम्बन गरिएको छ, तर ती देशहरूमा समानुपातिक प्रतिनिधित्व प्रणालीको व्यवस्था छैन । बढी मत ल्याउने विजयी हुने प्रणाली भएकाले निर्वाचनको परिणाम आउनेबित्तिकै सरकार गठन प्रक्रिया प्रारम्भ हुन सक्दछ । हाम्रो अवस्था पृथक छ । त्यसैले हाम्रो जस्तै मिश्रित निर्वाचन प्रणाली भएका संसदमा दुवै सभा भएका संसदीय लोकतान्त्रिक प्रणालीको अध्ययन गर्नुपर्ने हुन्छ, तर समस्या हाम्रो आफ्नै संविधानको व्याख्यामा अडकिएको छ ।

त्यसैले यसको व्याख्या आधिकारिक निकायबाट नै हुनु पर्दथ्यो । निर्वाचन आयोग आफैले संविधानको व्याख्या गरी अधिबढ्दा असल नियतले गरेको काममा पनि विवाद सृजना हुन पुगेको हो । यी सबै समस्याहरूको शीघ्र समाधान नखोजी लामो समयसम्म (करिब तीन महिना) अध्यादेश अडकाएर राख्ने राष्ट्रपतिले पनि यो ढिलाइको जवाफदेहिता बहन गर्नुपर्दछ । राष्ट्रपतिलाई यदि संवैधानिक व्याख्याको जरुरत परेको भए निर्वाचन हुनुभन्दा अगाडि नै सर्वोच्च अदालतको राय लिई निर्णय गर्नका लागि पर्याप्त समय थियो ।

अध्यादेश हुबहु जारी भएबाट राष्ट्रपतिलाई कुनै प्रकारको द्विविधा भएको देखिएन, यसरी देशको सर्वोच्च पदमा आसिन संविधानको संरक्षकले अब नेपाली जनता समक्ष लामो समयसम्म अनिर्णयको बन्दी बनिरहनुको कारण जानकारी गराउनुपर्छ । यसै गरी सरकार र सरकार बाहिर रहेका दलहरूबीच घनिभूत छलफल गरी समस्याको समाधानमा पुग्न जरुरी हुन्छ, यसको लागि कुनै कठिनाई देखिँदैन । प्रदेशको अस्थायी राजधानी सरकारले तोक्ने हो । अनुकूल नभएमा अस्थायी राजधानी हेरफेर गर्न सकिन्छ । यसलाई अधिकार खोसिएको रूपमा लिनु जरुरी हुँदैन ।

राष्ट्रियसभाको निर्वाचनको मिति घोषणा भइसकेको अवस्थामा बाँकी रहेका दुईवटा विषय राष्ट्रिय सभामा राष्ट्रपतिबाट मनोनित हुने तीनजना र प्रदेश प्रमुखको नियुक्ती यथाशीघ्र तय गर्ने विषयहरूमा राष्ट्रिय मान्यता प्राप्त दलहरूका बीच छलफल गरी प्रक्रिया अधि बढाउनु एकमात्र उपयुक्त विकल्प हो । यसबाट मात्र राष्ट्रले सहजै विकास प्राप्त गर्नेछ ।

५१ वर्षमै मृत्युवरण गरेका पृथ्वीनारायणका भित्री कुरा

- डा. रमेश ढुंगेल

पृथ्वीनारायण शाहले पूर्वको टिप्पणसम्म आधुनिक नेपालको साँध तयार पारिसकेका थिए। पश्चिममा बाँकी थियो। बाइसे, चौबीसे राज्यहरू भित्र पनि सामन्त, दान र बक्स दिएका राज्यहरू थिए। आधुनिक नेपालको सरहद बाहिर ठूला साम्राज्यहरूबीच प्रतिस्पर्धा चलिरहेको थियो। डचहरू आइरहेका थिए। र स्पेनिस, डच र फ्रेन्चहरूबीच लडाईँ चलिरहेको थियो।

यस क्षेत्रमा सबैभन्दा शक्तिशाली मुगलहरू थिए, त्यसबेला। उनीहरूलाई परास्त गर्दै नाविक शक्तिले जित्दै थियो। नाविक शक्ति भनेको युरोपली मुलुक थिए।

नेपालमा मुगल अथवा टर्किसहरूले गर्ने जस्तो शक्तिको अभ्यास खसहरूले थालेका थिए। तिनै खसहरूका उत्तराधिकारीका रूपमा पृथ्वीनारायण शाह उदाए। त्यतिबेला अहिलेको भारतमा ६ सयभन्दा बढी 'प्रिन्सली स्टेट'हरू थिए। कुनै कसैको मातहतमा थिए, कुनै स्वतन्त्र।

नाविक शक्तिले तिनीहरूलाई आपसमा जुधायो र कब्जामा लियो। र, शक्ति केन्द्रित गयो।

त्यस्तो अवस्थामा यहाँका मान्छेको विचार जित्नु थियो, पृथ्वीनारायण शाहलाई। र, त्यो लडाईँबाट मात्र सम्भव थिएन। लडाईँको पनि सामरिक व्यवस्थापन र मानिसको मनोविज्ञान जित्नु थियो। मानिसको मनोविज्ञान जित्नुमा पृथ्वीनारायण शाहको मुख्य योगदान रह्यो।

त्यसलाई अहिले अपव्याख्या गरिएको छ। र, विदेशी लेखकहरूले बढी अपव्याख्या गरेका छन्। हाम्रो आन्तरिक अपव्याख्याको त खेती नै छैन।

खासगरी, पहाडी क्षेत्रमा बढी असुरक्षा थियो, त्यतिबेला। आन्तरिक शक्ति केन्द्रित नहुँदाको असुरक्षा पहिलो थियो। बलियो

अस्तित्व निर्माण नहुँदाको अर्को असुरक्षा थियो। र, त्यसैमा खेलेर बाह्य आक्रमणको सम्भावना थियो।

भक्तपुरले कान्तिपुरलाई कतिबेला आक्रमण गर्ने हो, पाटनले कोसँग मिलेर कसलाई खतम पार्ने हो भन्ने त्रासको भावना थियो। चौदण्डी, विजयपुर, तनहुँ, लमजुङ, गोरखा, पर्वत, जुम्लालगायत सबै राज्यबीच हानाहानको अवस्था थियो।

मध्य बखामा खेती लगाइरहेका बेला कुनै राज्यले आक्रमण गरेर सखाप बनाइदिन्छ। कहिले बाली उठाउने बेलामा डढेलो लगाएर खतम पारिदिने।

त्यही भएर शक्ति केन्द्रित हुनु आवश्यक देखे, पृथ्वीनारायण शाहले। भारतका सबै राज्यहरू अंग्रेजले धमाधम निल्दै गरेको अवस्थामा उनी उदाएका थिए।

पृथ्वीनारायण शाहको नीति नै थियो, स्वधर्म संस्कृति र स्थानीय सभ्यताको मनोविज्ञान विकास गर्ने। त्यसका लागि जोगीहरूको मण्डलीलाई आफ्नो हातमा लिए। अनि, गोरखाली राजाले चलाएको अभियानका रूपमा गाउँ-गाउँमा प्रचार गराए।

गन्धर्वहरूलाई पनि प्रयोग गरे, त्यसक्रममा। जोगी र गन्धर्वले गाउँ-गाउँ पुगेर गोरखाको गीत गाए। अब गोरखा जागेको छ, राजाको शक्ति जागेको छ, गोरखनाथले आशिर्वाद दिनु भएको छ, इत्यादि।

र, धर्म र सामरिक रक्षाको युग आउँदै गरेको आभाष दिलाए, जन-जनमा। भुरेभारे राज्यहरू नटिक्ने सन्देश दिए। र, एउटै गोरखा राज्य निर्माण हुने विश्वास दिलाए।

त्यतिबेलाका सञ्चारमाध्यम बने, जोगी र गन्धर्वहरू। र, धर्म, संस्कृति, आदर्श र पारस्परिक सुरक्षाको मनोबल

खडा गरे।

'जाई' कटक नगर्नु, भिकी कटक गर्नु' यसो भनेर कूटनीतिक चातुर्यका माध्यमबाट सकेसम्म राज्यहरूलाई आफूमा गाभ्ने र नगाभ्ने या आक्रमण गर्न तम्सिनेलाई सैन्य प्रयोगद्वारा आफूमा मिलाउने नीति लिए।

जब अरुण पारि तर्नुप्यो, पृथ्वीनारायणले त्यतिबेलाका १० हाडहरूलाई पत्र लेखे। र, उनीहरूलाई 'तुतुम्याङ याङ्थुहाङका बडा सन्तान' बताउँदै मुक्तकण्ठले प्रशंसा गरे।

उनले भनेका छन्, 'मैले जयप्रकाशको स्थिति सुधार हेरेँ। राम शाह, महेन्द्र मल्लको हेरेँ, पढेँ। म पनि केही गरी जाँला भन्ने थियो। तर, मलाई रोग लाग्यो।' ५१ वर्षको उमेरमा लडाईँ लड्दा लड्दै उनको निधन भयो।

राज्यहरू माथि विजय पाउन दुईथरि नीति अपनाए। एउटा, पहिले आह्वान गर्ने र नमानेमा आक्रमण गर्ने।

युद्धका क्रममा भोगेका अनुभवहरू जोड्दै निर्देशिका बनाउन थाले। दिव्योपदेश त्यस्तै दस्तावेज हो। 'सबैलाई चेतना भया' वाक्यांशको उल्टो अर्थ लगाइयो अहिले। सबैले यो कुरा बुझेदेखि राज्य बलियो हुने उनको आशय थियो। 'भया' अर्थ भएदेखि हो, आदेशात्मक शब्द होइन।

उनले नेपाललाई चार वर्ण, ३६ जातको फूलबारी भनेका छन्। अर्थात्, सबै जातजाति र

वर्णको साभा हो भनेका छन्। साभा संस्कृतिमा जोड दिएका छन्। सबैलाई चेतना भएदेखि सबैको फूलबारी हो भनेका छन्।

उनले आ-आफ्नो कुलधर्म नछाड्नु भनेका छन्। विगतदेखि जसले जस्तो परम्परा मान्दै आएको छ, त्यसलाई निरन्तरता दिनु भनेको हो त्यो। र, अंग्रेजलाई पस्न नदिनु भनेका छन्। विदेशी साहु, महाजन पसे भने देशलाई कंगाल पार्ने बताएका छन्।

एकीकरणपछि पनि आफू मुल राजा हुने र अरु राज्यको अस्तित्व स्वीकार्न बताएका छन्। र, अधिनमा आएका राज्यहरूको जस्ताको तस्तै रक्षा हुने बताएका छन्। उनीहरूका थिति स्वीकारेका छन्।

जब मगरात क्षेत्रमा शक्ति केन्द्रित गर्न थाले, मगरहरूको राजा आफू नै भएको बताए। नेपाललाई असली हिन्दुस्थान र प्रकृतिले बनाएको किल्लाका रूपमा व्याख्या गरे।

१९ वटा ठूला युद्धपछि उपत्यकामा विजय गरे। तर, कान्तिपुरलाई कब्जामा लिनै गर्दा

कुमारीको हातबाट तिलक नलगाएसम्म राजाज्ञा जारी गरेनन्।

त्यसैले पृथ्वीनारायणले राजनीतिक र सामरिक जित गरे। तर, सांस्कृतिक रूपमा आत्मसमर्पण गरे।

बुद्ध धर्मावलम्बी वाणाकी छोरी कुमारीको गोडामा ढोगेर अब आफूलाई नै जयप्रकाश मल्लको रूपमा देख्दै रक्षा गरिदिन आशिर्वाद मागे।

र, उपत्यकाको लोक संस्कृति ग्रहण गर्न सबैलाई अह्राए। हालको भारतमा प्रचलनमा रहेको मुजुरा नाचको साटो नेवारी भौँकीहरूमा रमाउन भावी शासकहरूलाई सचेत गराए।

भुटानबाट लामा भिकाएर राजगुरुको दर्जा दिए। र, २० वटा गुम्बालाई राजकीय गुम्बा बनाए। लामाहरूलाई लालमोहर दिएर बुद्ध धर्मलाई सन्तान, दरसन्तानसम्म चलाउन आग्रह गरे। त्यो उनको सबैलाई संरक्षण गर्ने नीति थियो।

कहीं कतै भैँभगडा भए पुरानो थिति बुझेर फैसला लिन अह्राए। त्यसबाट पनि नभएमा मात्र प्रमाणहरू बटुलेर राज्यलाई पठाउन आदेश दिए। त्यसो हुनाले लोकधर्म, लोकसंस्कृति, लोकपरम्परा, स्थानीय धर्म, स्थानीय मान्यता, स्थानीय सीप, स्थानीय उत्पादनमा जोड दिए।

माभ्रकिराँतमा सबैभन्दा ठूलो लडाईँ भयो। तर, त्यो क्षेत्रलाई किराँतीहरूले नभई सेनहरूले कजाएका थिए। सेनहरू पृथ्वीनारायण शाहकै सुसुराली खलक थिए। आफू नै सुसुरालीलाई जितेका थिए, उनले।

मकवानपुरका राजा हेमकर्ण सेनको छोरी बिहे गरेका थिए। आफू नै जेठान दिगबन्धन सेन अंग्रेजसँग मिल्न गए भनेर मकवानपुर विजयपछि छिँडीमा थुनेरै देहत्याग गर्न बाध्य बनाए।

कुनै राज्य अंग्रेजसँग मिलेको थाहा पाए १ र २ महिनामै कब्जा गरिसक्ने उनको रणनीति देखिन्छ। अहिलेसम्म पश्चिममा इसाईहरूले पृथ्वीनारायण शाहमाथि दागा धरिहरनुको कारण पनि त्यही हो।

विजयपुर राज्यमा बुद्धिकर्ण राय राजा थिए। उनी पनि दिगबन्धन सेनकै जस्तो अंग्रेजसँग मिल्न गए। त्यसैले उनीविरुद्ध सैन्य प्रयोग गरेको देखिन्छ, पृथ्वीनारायण शाहले।

जयप्रकाश मल्ललाई सहयोग गर्न आएको अंग्रेज फौजलाई सिन्धुलीगढीमा ढुकेर सखाप बनाइदिए।

जब अरुण पारि तर्नुप्यो, पृथ्वीनारायणले त्यतिबेलाका १० हाडहरूलाई पत्र लेखे। र, उनीहरूलाई 'तुतुम्याङ याङ्थुहाङका बडा सन्तान' बताउँदै मुक्तकण्ठले प्रशंसा गरे। उनीहरूलाई कहिल्यै नमास्नु भनेका छन्, उनले। र, फकाई फुल्याई आफ्नो बनाउने नीति लिएका छन्।

उनीहरूलाई कब्जामा लिँदा आश्रित राज्यका रूपमा स्वीकारेका छन्।

मगरहरूलाई विचारी बनाउन नछुटाउनु, गुरुङहरूलाई उमराओ बनाउन नछुटाउनु, खान, खस, बाहुन, मगर, गुरुङ र ठकुरीहरूलाई आफूना बलिया सिपाही बताएका छन्। उनीहरूलाई मास्नु हुँदैन भनेका छन्। ठाउँ-ठाउँमा जिमिन्दारी दिँदै जित्दै गए किरातहरूलाई।

त्यसैले स्वधर्म संस्कृति र स्थानीय सभ्यताको मनोविज्ञान विकास गर्ने मुख्य श्रेय पनि पृथ्वीनारायण शाहलाई नै जान्छ।

(संस्कृतिविद् डा. ढुंगेलसँगको कुराकानीमा आधारित)

२०७४ पुस २७ गते प्रकाशित

- अनलाइन खबर

फोटो आफै बोल्छ: जाणतन्त्र नेपाल आइसकेपछि नमान्दै आएको पृथ्वी जयन्ती यस वर्ष मनाइयो। पृथ्वी जयन्तीमा एमालेतर्फबाट निर्वाचित राष्ट्रपति

विद्यादेवी भण्डारी र नेपाली काँग्रेसतर्फबाट प्रधानमन्त्री शेर बहादुर देउवा र कीर्तिपुरमा पृथ्वी जयन्तीको दिन पृथ्वी नारायण शाहको पुतला दहन।

एक असन्तुष्टको पछुताउ

अलेक्जेंडर जिनोभिच (१९२२-२००६) रसियाली दार्शनिक, समाजशास्त्री, गणितज्ञ र लेखक थिए। उनी सोभियत संघभित्रका असन्तुष्टहरू मध्येका त्यस्ता अपवाद हुन् जसले पछि आफ्नो सोभियत संघविरोधी र स्टालिनविरोधी अडानका लागि माफी मागे। १९३९ तिर आफ्नो युवाकालमा उनी जोसेफ स्टालिनको हत्या गर्ने षड्यन्त्रमा सामेल भएको आरोपमा समातिएका थिए। मस्को राज्य विश्वविद्यालयमा तर्क विभाग प्रमुख एवं प्राध्यापकका रूपमा जिनोभिचले ख्याती अर्जन गरे। १९७८ मा उनले सोभियत संघ छाडे। १९९९ सम्म पश्चिम युरोपमा बसे।

सोभियत संघको समाजवादी व्यवस्था र पश्चिम युरोपेली पूँजीवाद दुवै भोग्ने मौका पाएका जिनोभिचले १९८९-१९९१ मा सोभियत संघमा भएका प्रतिक्रान्तिकारी गतिविधिपछि आफ्नो विचार फेरे। पहिलेको आफ्नो सोभियत संघविरोधी अडानका निमित्त गहिरो पछुताउ व्यक्त गरे। त्यसका लागि आफूलाई माफ गरिदिन रसियाली जनतासित आग्रह समेत गरे।

उनले आफ्नो एक पुस्तकमा लेखे : “साम्यवाद रसियाका निमित्त यति जीवन्त थियो र यति सशक्त रूपमा रसियालीहरूको जीवनशैली र मनोविज्ञानमा पसेको थियो कि साम्यवादको विनाशको अर्थ रसियाको विनाश र एक ऐतिहासिक जनताका रूपमा रसियाली जनताको विनाश बन्न पुगेको छ। सारमा उनीहरू (पश्चिममा शीतयुद्धकर्ताहरू) ले साम्यवादलाई ताकेर रुसलाई मारेका छन्।” (Alexander Zinoviev, Russkaya tragediya (originally published in 2002), in AZ,

Nesostoyavshiysya proekt, Moscow: Astrel' 2009, p.409) २००५ को एक अन्तरवार्तामा उनले आफू स्टालिनको हत्या गर्न लक्षित षड्यन्त्रका सदस्य हुनाले १९३९ को आफ्नो गिरफ्तारीलाई न्यायोचित बताए। आफूले जीवनभर घृणा गरेको व्यक्ति जोसेफ स्टालिनबारे १९९३ मा उनले भने :

‘म उनलाई मानव इतिहासका महान व्यक्तिहरूमध्ये एक मान्छु। मेरो विचारमा रुसको इतिहासमा उनी लेनिनभन्दा पनि महान थिए। स्टालिनको मृत्यु नहुञ्जेल म स्टालिनविरोधी थिएँ। तर मैले सधैं उनलाई एक भव्य व्यक्तित्व मानिरहेँ।’

आफ्नो स्टालिनविरोधी पक्षधरता र स्टालिनलाई मार्न रचिएको षड्यन्त्रका लागि आफूलाई गरिएको गिरफ्तारीबारे उनले भने : ‘सत्र वर्षको उमेरमै म पक्कै स्टालिनविरोधी थिएँ।’ स्टालिनको हत्या गर्ने सोच मेरो विचार र भावनाहरूमा हावी भए। हामीले हमलाको ‘प्राविधिक’ सम्भावनाहरूको अध्ययन गर्थौं। हामीले अभ्यास पनि गर्थौं। उनीहरूले मलाई १९३९ मै मृत्युदण्ड दिएको भए त्यो फैसला न्यायपूर्ण हुने थियो। मैले स्टालिनलाई मार्ने योजना बनाएको थिएँ, के त्यो अपराध थिएन ? जब स्टालिन जिवितै थिए, मैले विषयलाई बेग्लै ढंगले हेर्थे। तर आज फर्केर जब यो शताब्दीलाई नियाल्छु, किटोरै भन्न सक्छु स्टालिन

यो शताब्दीका महानतम व्यक्ति थिए, महानतम राजनीतिक प्रतिभा थिए। कसैका बारेमा वैज्ञानिक धारणा बनाउनु आफ्नो व्यक्तिगत धारणाभन्दा अलग कुरा हो।’ जिनोभिच कुनै कम्युनिष्ट अथवा मार्क्सवादी लेनिनवादी थिएनन्। तथापि, सोभियत संघमा समाजवादको

हारपछि उनी समाजवादी व्यवस्थाका उपलब्धिहरूको भरपर्दो समर्थक बन्न पुगे। आफ्ना समस्या र कमजोरीहरूका बाबजुद समाजवादी व्यवस्था पूँजीवादी बर्बरताभन्दा औधी मानवीय रहेको ठ्यापे।

१९९९ मा फ्रान्सेली पत्रिका फिगरोलोलाई दिएको अन्तरवार्तामा उनले व्यक्त गरेका रोचक विचार यहाँ दिइएको छ : प्रश्न : त्यसो भए साम्यवादविरोधी लडाईं रुसलाई नष्ट गर्ने षड्यन्त्र थियो ? जिनोभिच : एकदम। म यही भन्छु। किनभने एक ताका म यी गतिविधिहरूको अन्जान सहयोगी थिएँ। जसलाई पछि लज्जास्पद पाएँ। पश्चिमले रसियामा उत्पात मच्चाउन चाह्यो र प्रपञ्च रच्यो

। मैले सैद्धान्तिक संघर्षको आवरणमा रसियालाई ध्वस्त पार्नतिर उद्दत दस्तावेजहरू पढेँ र त्यस्तै अनुसन्धानहरूमा सामेल भएँ। मेरा लागि पछि यो यति असह्य बन्यो कि मेरा जनता र मेरो देशलाई नष्ट गर्ने शिविरमा म बसिरहन सकिनेँ। मेरा लागि पश्चिम नौलो होइन। तर त्यसलाई

म शत्रु साम्राज्य मान्छु। ‘पूर्वी युरोपमा साम्यवादको पतनपछि पश्चिममा नागरिकका सामाजिक अधिकारहरूमाथि व्यापक हमला शुरु गरियो। पूँजीवादी मुलुकहरूमा जे जति समाजवादी सुविधाहरू दिइएको थियो, तिनलाई नष्ट गर्दै आज प्रायः युरोपेली मुलुकहरूमा सत्तासीन समाजवादीहरूले सामाजिक सुरक्षा व्यवस्थालाई कटौती गर्ने नीति अधि बढाइरहेका छन्। अब पश्चिममा आम जनतालाई जोगाउन सक्ने कुनै राजनीतिक शक्ति छैन। राजनीतिक पार्टीहरूको उपस्थिति औपचारिकताका लागि मात्र हो। समय अधि बढ्दै जाँदा तिनीहरू बीचको मतभेद घट्दै जानेछ। बालकनहरू बीचको युद्ध जेभए पनि

निरंकुशता फैलँदै छ। किनभने अधिराष्ट्रिय संरचनाले एक्ला राज्यहरूमा आफ्ना नियम-कानूनहरू थोपेछ। यो अप्रजातान्त्रिक अधिसंरचनाले उर्दी जारी गर्छ, निषेधाज्ञा थोपेछ, नाकाबन्दी लगाउँछ, बमहरू खसाल्छ, भोकमरी निम्ताउँछ। स्वयं क्लिन्टन यो अधिसंरचनाले भनेको मान्छन्। वित्तिय निरंकुशताले राजनीतिक शक्तिलाई कजाएको छ। चिसो वित्तिय निरंकुशताका निमित्त करुण तानाशाहीको दाँजोमा राजनीतिक तानाशाही मानवीय छ। क्रूरतम तानाशाही शासनमा समेत प्रतिरोध संभव थियो। बैंकहरूविरुद्ध विद्रोह असंभव छ।’

प्रजातान्त्रिक थियो। तथापि, त्यो युद्ध समाजवादीहरूले छेडेका थिए जो ऐतिहासिक रूपमा यस्ता खाले कदमका विरोधी रहँदै आएका हुन्। केही मुलुकहरूमा सत्तासीन वातावरणवादीहरूले नाटोको बम विस्फोटले निम्ताएका वातावरणीय क्षतिलाई स्वागत गरे। तिनीहरूले युरानियमयुक्त बमहरू वातावरणका निमित्त हानीकारक नभएको दावी गर्ने समेत दुस्साहस गरे जसलाई प्रयोग गर्ने सिपाहीहरू विशेष किसिमको सुरक्षात्मक परिशासक लगाउँछन्। यसरी पश्चिममा सामाजिक संरचनाबाट प्रजातन्त्र हराउँदै गइरहेको छ। जताततै

निरंकुशता फैलँदै छ। किनभने अधिराष्ट्रिय संरचनाले एक्ला राज्यहरूमा आफ्ना नियम-कानूनहरू थोपेछ। यो अप्रजातान्त्रिक अधिसंरचनाले उर्दी जारी गर्छ, निषेधाज्ञा थोपेछ, नाकाबन्दी लगाउँछ, बमहरू खसाल्छ, भोकमरी निम्ताउँछ। स्वयं क्लिन्टन यो अधिसंरचनाले भनेको मान्छन्। वित्तिय निरंकुशताले राजनीतिक शक्तिलाई कजाएको छ। चिसो वित्तिय निरंकुशताका निमित्त करुण तानाशाहीको दाँजोमा राजनीतिक तानाशाही मानवीय छ। क्रूरतम तानाशाही शासनमा समेत प्रतिरोध संभव थियो। बैंकहरूविरुद्ध विद्रोह असंभव छ।’

‘कम्युनिष्ट

प्रचारप्रसारको युगमा सोभियत नागरिकलाई गरिएकोभन्दा कता हो कता बढ्ता पश्चिममा नागरिकको दिमाग भाँडिएको छ (brainwash)। वैचारिक क्षेत्रमा विचारभन्दा महत्वपूर्ण त्यसको प्रसारविधि हुने गर्छ। उदाहरणका लागि, आफ्नो शक्तिको शिखरमा छुँदा भ्याटिकनसित प्रचार संयन्त्रको शक्ति जति थियो, त्योभन्दा अतुलनीय रूपमा बढी तागत पश्चिममा संचार क्षेत्रसित छ। सिनेमा, साहित्य, दर्शन मात्र होइन, प्रभावका सबै उत्तोलक र संस्कृति सम्प्रेषण गर्ने सबै विधिहरू यसैतर्फ अग्रसर छन्। एउटा फिनो घच्चचाइले पनि यस क्षेत्रमा कार्यरत सबैजना यसरी एकैनासले प्रतिक्रिया जनाउँछन् कि सबै आदेशहरू एउटै शक्तिको मुहानबाट आउँछन् भनी अड्कल काट्ने मुस्किल पर्छ।’

‘सोभियत संघमा सक्रिय जनसंख्याको १० देखि १२ प्रतिशत हिस्साले देशको व्यवस्थापन र प्रशासनिक क्षेत्रमा काम गर्थ्यो। संयुक्त राष्ट्र अमेरिकामा यो हिस्सा १६ देखि २० प्रतिशत छ। यद्यपि सोभियत संघलाई उसको नियोजित अर्थतन्त्र र बोझिलो कर्मचारीतन्त्रका निमित्त आलोचना गर्ने गरिन्छ। कम्युनिष्ट पार्टीको केन्द्रीय समितिमा दुई हजारजनाले काम गर्थे। कम्युनिष्ट पार्टीमातहत १ लाख ५० हजार मजदुरहरू थिए। आज पश्चिममा तपाईंले दर्जनौं अथवा सयौंको संख्यामा यस्ता उद्योग र बैंकहरू भेट्नुहुनेछ जसले त्योभन्दा धेरै मानिसहरूलाई काममा खटाउँछन्। पश्चिममा ठूला बहुराष्ट्रिय कम्पनीहरूका कारिन्दाहरूको दाँजोमा सोभियत कम्युनिष्ट पार्टीको कर्मचारी संयन्त्र नगर्न थियो।’ (स्रोत : इन डिफेन्स अभि कम्युनिज्म)

स्वस्थानी व्रत चालू

काठमाडौं। पौष शुक्ल पूर्णिमादेखि माघ शुक्ल पूर्णिमासम्म विधिपूर्वक गरिने स्वस्थानी व्रत पुस १८ गतेदेखि शुरु भएको छ।

पौष शुक्ल पूर्णिमादेखि माघ शुक्ल पूर्णिमासम्म एक महिना स्वस्थानी व्रत र माघ स्नान गरिन्छ। पौष शुक्ल चतुर्दशीको दिन हात गोडाका नङ्गा काटी स्नान गरी शुद्ध वस्त्र पहिरिएर यसको शुरुवात हुन्छ। बिहान माघ स्नान गरी मध्याह्नकालमा महादेवको

पूजा गरिन्छ। बेलुकी स्कन्द पुराणको केदार खण्डअन्तर्गत माघ माहात्म्यको कुमार अगस्त्यबीच संवाद भएको स्वस्थानी व्रत कथा सुन्ने सुनाउने परम्परा छ।

एक महिनासम्म यो विधिबाट व्रत गरी माघ शुक्ल पूर्णिमाका दिन १०८ जनै, १०८ सुपारी, १०८ पान, १०८ फूल, १०८ रोटी, १०८ अक्षता विभिन्न थरीका फलफूल, धूप, बत्ती, नैवेद्य, श्रीखण्ड, रक्तचन्दन, सिन्दूर, वस्त्र,

भेटी चढाई व्रतको कामना पूर्ण होस् भनी भगवतीलाई अर्घ्य दिइन्छ। चढाइएका प्रसादमध्ये सबैबाट आठ/आठ पतिलाई, पति नभए छोरालाई र छोरा पनि नभए मीत छोरालाई एवम् मीत छोरा पनि नभएमा कामना सिद्ध होस् भनी नजिकको पवित्र नदीमा लगी बहाउने व्रत विधि छ।

सय रोटी ब्रतालु आफैले फलाहार गरी रातमा जाग्राम बसिन्छ। जाग्रामका समयमा देवीको माहात्म्य सुन्ने सुनाउने गरिन्छ। यसो गरेमा ब्रतालुको मनोकामना पूरा हुन्छ भन्ने धार्मिक विश्वास छ। स्वस्थानीको शाब्दिक अर्थ आफू बसेको स्थानको देवी भन्ने बुझिन्छ।

आफू बसेकी स्थानकी देवीको पूजा गर्नु नै स्वस्थानी पूजा हो। उत्तरायणपछिको समय ध्यान योग साधनाका लागि उपयुक्त भएकाले स्वस्थान अर्थात् आफ्नो आत्मामा सम्पर्कको अभ्यास गर्नुलाई स्वस्थानी भनिएको विश्वास पनि छ।

। यसका लागि पौष शुक्ल पूर्णिमादेखि माघ शुक्ल पूर्णिमासम्मको समय राम्रो मानिन्छ।

सुवर्ण वर्णकी, त्रिनेत्रधारी, प्रशन्न मुद्रा भएकी, कमल र सिंहासनमा बसेकी, चार हात भएकी देवीलाई स्वस्थानी देवी भनी स्कन्द पुराणमा उल्लेख गरिएका धर्मशास्त्रविद् एवं नेपाल पञ्चांग निर्णायक समितिका अध्यक्ष प्रा. डा. रामचन्द्र गोतमले जानकारी दिनुभयो। ‘स्वस्थानीको चार हातमध्ये पहिलो हातमा नीलकमल, दोस्रो हातमा खड्ग, तेस्रो हातमा ढाल र चौथो हातमा वरदमुद्रा लिएकी देवी स्वस्थानी हुन् भनी पुराणमा उल्लेख गरिएको छ’, उहाँले भन्नुभयो।

यस्तै देवीको विधिपूर्वक व्रत गरेमा विछोड भएका जोडीको पुनः मिलन हुन्छ भन्ने विश्वास छ। रोग-ब्याध लागेको भए ठीक हुने र पति वा पत्नीका रूपमा कसैलाई इच्छाएको भए प्राप्त हुने कथासमेत प्रचलित छ।

सत्ययुगमा हिमालय पर्वतकी पुत्री पार्वतीले महादेवलाई पति पाउँ भनी विष्णुको निर्देशानुसार स्वस्थानीको व्रत गरेको कथा स्वस्थानीमा वर्णन गरिएको छ। व्रतपछि विछोडमा परेका नाग-नागिनीको समेत पुनः मिलन भएको कथामा उल्लेख छ।

गोमा बाह्रमणिले सप्तऋषिले सिकाएको

व्रतविधिअनुसार व्रत गर्दा पुत्र वियोगबाट मुक्ति मिलेको र व्रतकै प्रभावले छोरा नवराज लावण्य देश हालको साँखु क्षेत्रको राजा भएको कथासमेत स्वस्थानीमा वर्णन गरिएको साँखुको ऐतिहासिक, धार्मिक, पुरातात्विक, सांस्कृतिक र पर्यटकीय विषयमा अनुसन्धानरत इतिहासकार प्रकाश श्रेष्ठ ‘सक्व’ले जानकारी दिनुभयो।

तपाईंसँग पुनर्निर्माणसम्बन्धी कुनै जिज्ञासा, गुनासा, सल्लाह तथा सुझाव छ ? छ भने राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरणको पैसा नलाग्ने टेलिफोन नम्बर १६६०-०१-७२००० वा ८८०१५-७२१११ मा सम्पर्क गरी आफ्ना जिज्ञासा/गुनासा राख्न वा सल्लाह/सुझाव दिनसक्नु हुनेछ।

नेपाल सरकार
सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालय
सूचना विभाग

प्रदेश राजधानीको प्रश्न

- पी. कृष्ण

देशमा पहिलोपल्ट संघीय व्यवस्थालाई संस्थागत गर्ने क्रममा प्रदेशसभाको निर्वाचन सम्पन्न भइसकेको छ । प्रदेशसभाको निर्वाचन सँगसँगै त्यहाँ उम्मेदवार बनेका धेरैजसो संविधानसभाका सदस्यलगायत प्रदेशसभाका सदस्य उम्मेदवारहरूले त्यतिबेला आफूहरू जितेर गएको खण्डमा जिल्लामा प्रदेशको राजधानी बनाउने भन्नुभएको थियो । त्यसले गर्दा अब आएर विभिन्न राजनीतिक पार्टीबाट जितेर गएका संविधानसभाका सदस्यलगायत प्रदेशसभामा विजयी सदस्यहरूले बाध्य भएर आफूहरू अगाडि बसेर आन्दोलन गरिरहेको कारण सरकारलाई आच्छुआच्छु परिरहेको छ । सहरी विकास मन्त्रालयले विभिन्न जिल्लामा अध्ययन गरी प्रतिवेदन बुझाइसकेको यो अवस्थामा त्यसलाई ध्यान नदिई नहुने भइसकेको छ ।

यस क्रममा अनुगमन समितिले भक्तपुरलाई ३ नम्बर प्रदेशको राजधानी गर्नु उपयुक्त हो कि होइन भन्ने कुराको अनुगमन गरी प्रतिवेदन बाहिर ल्याइसकेपछि भन्नु यो आन्दोलन चर्को ढंगमा अगाडि बढेको स्थिति छ ।

भक्तपुर जिल्ला देशमा सबैभन्दा सानो जिल्ला हो । यस जिल्लालाई सहरी विकास मन्त्रालयले हाल शिक्षा विभाग र शिक्षा कार्यालय राखेको सानोथिमि क्षेत्रलाई ३ नम्बर प्रदेशको राजधानी वा मन्त्रालय राख्न उचित हो भनी प्रतिवेदन प्रस्तुत गरिसकेको अवस्था छ । यो अन्तिम तयारी हो । प्रतिवेदनले भक्तपुर जिल्लालाई सबैभन्दा उपयुक्त स्थानको रूपमा लिएका कारणमध्ये पहिला नै यहाँ कृषि विकास बैकको तालिम केन्द्र बोडे निर्माण भइसकेको कारणले सो स्थानलाई ३ नम्बर प्रदेशको संसद भवन बनाउन योग्य ठानिएको हो । यसरी पहिला नै पूर्वाधार तयार भएका स्थान भएकोले प्रतिवेदनमा यो स्थानलाई प्रदेश राजधानी बनायो भने धेरै तयारी गर्नु नपर्ने उल्लेख छ । एकातिर भक्तपुर ३ नम्बर प्रदेशका राजधानी प्रस्ताव भएपछि थुप्रै मानिसहरू खुसी भएको पाइन्छ ।

विशेष रूपमा

भक्तपुरलाई राजधानी बनाइनुपर्दछ भन्नेहरू नेकपा एमालेका सांसद महेश बस्नेतलगायत स्थानीय एमाले नेता कार्यकर्ताहरू अत्यन्तै खुसी छन् । साथै स्थानीय काँग्रेस, माओवादी केन्द्र र अन्य राजनीतिक पार्टी पनि उत्साहित भएका छन् । त्यतिमात्रै होइन स्वतन्त्र र विभिन्न राजनीतिक पार्टीमा आवद्ध भएर पनि जग्गा तस्करमा संलग्न रहेका व्यक्तिहरू भन्नु बढी यो निर्णयबाट उत्साहित रहेका छन् । हवातै जग्गाको भाउ माथि पुगिसकेका कारण जग्गा दलालीहरू पनि सक्रिय छन् । यो पहिले नै थुप्रै मानिसहरूले अनुमान गरिरहेको विषय पनि हो । जग्गाको भाउ उकासेर जग्गा जमीन बाहिरी मान्छेहरूलाई बेचेर यहाँका रैथाने नेवारहरूलाई आदिवासीबाट सुकुमवासीको रूपमा परिणत गर्ने कार्य पनि यसै जग्गा तस्करहरूबाटै प्रत्यक्षरूपमा भइरहेको छ । त्यसो भएर पनि राजधानी भक्तपुरमा राख्न ल्याउने माग अन्य व्यक्तिहरूलाई भन्दा जग्गा तस्करहरूको चंगुलमा परेर नेताहरूले गरेको हो भन्ने कुरामा शंका गर्नुपर्ने देखिन्छ । सबैभन्दा सानो जिल्ला भएर पनि ठूल ठूला महात्वाकांक्षी माग गर्नु भनेको कमिलाले घ्याम्पो अँगालो मार्नु जस्तै हो । भन्न खोजेको कुरा भक्तपुर जिल्ला एक हिसाबले सांस्कृतिक नगर हो । अझ काठमाडौँ उपत्यका नै एक हिसाबले सांस्कृतिक क्षेत्र हो । मल्लकालदेखि यो स्थान विश्वमा प्रसिद्ध सांस्कृतिक सम्पदा थियो । यस्तो अति उच्च स्तरको सम्पदा वा विश्व सम्पदा बचाउनको लागि मूल राजधानी काठमाडौँलाई दाइमा सार्नुपर्छ भन्ने माग औपचारिक रूपमा नेमकिपाले लामो समय अघिदेखि अगाडि ल्याएको छ । यो समयमा पनि प्रदेशको राजधानी उपत्यकाभन्दा बाहिर राख्नुपर्ने माग नेमकिपाको छ । सानो जिल्ला भक्तपुरले ठूलो महात्वाकांक्षा लिनु सही पनि होइन ।

आफ्नो क्षमता र योग्यतालाई ध्यान नदिइकन राजधानी राख्ने ल्याउने बेला बाहिरका मानिसहरू हवातै यहाँ बढ्ने सम्भावना रहन्छ । अहिले नै यहाँ जनसंख्या बढेर पिउने पानी समस्या भक्तपुर नगरको सबैभन्दा ठूलो समस्याको रूपमा देखा परेको छ । यस्ता विभिन्न

कारणले भक्तपुरलाई प्रदेश नम्बर ३ को राजधानी सहर बनाउने वा सांस्कृतिक केन्द्र घोषणा गरी सबै कलकारखाना, भट्टा, उद्योगहरू बाहिर लानुपर्ने थियो । विश्वका थुप्रै देशबाट आउने पर्यटकलाई निर्वाध रूपमा यहाँको सांस्कृतिक सम्पदा अवलोकन गर्न दिनको लागि राम्रो बन्दोबस्त गर्नुपर्ने थियो । त्यतिमात्रै होइन संसारको सबैभन्दा उत्कृष्ट सांस्कृतिक धरोहरमध्ये एक पाँचतले मन्दिर, सुनको ढोका र ५५ झ्याले दरवार जस्ता विश्व सम्पदाहरूलाई जोगाई राख्नको लागि यो नगरलाई सांस्कृतिक नगर घोषणा गर्ने तयारी लामो समय अगाडिदेखि भइरहेको थियो । यसरी विभिन्न खालको तयारी अगाडि बढिरहेको बखत भक्तपुर नगरपालिका सांस्कृतिक नगर घोषणा गर्नुको सट्टा प्रदेश नम्बर ३ को राजधानी बनाउने कुरा अगाडि आएको हो । यस्तो समयमा विभिन्न क्षमता, योग्यता र सुविधालाई मात्रै ध्यानमा राखेर यहाँका कुनै पनि कमी कमजोरी र साँगुरोपनालाई पटकै ध्यान नदिनु भने उचित होइन । यदि प्रदेश नम्बर ३ को राजधानी भक्तपुर ल्याउने हो भने अझ यहाँ पहिलेभन्दा दोब्बर जनसंख्या बढ्ने छ ।

भक्तपुर नगर त्यसै पनि विश्वको सबैभन्दा बढी जनघनत्व भएको स्थान हो । त्यसको साथै यहाँ तस्कर, चोरी र भ्रष्टाचारीहरूको चलखेल पनि बढ्ने छ । त्यतिमात्रै होइन फोहर बढ्नेछ । राजधानी आ—आफ्नो जिल्लामा ल्याउने निहित स्वार्थको आन्दोलन भइरहेको अवस्था छ । भक्तपुरमात्रै होइन कि देशभर नै प्रदेशको राजधानी ल्याउनको लागि विभिन्न ढंगले आन्दोलन अगाडि बढिरहेको यो अवस्थामा राजनीतिकको कारणले कुनै एक स्थानलाई प्रदेश राजधानी बनाउनुभन्दा त्यहाँको पूर्वाधार तयार भएको छ छैन भनी ध्यान दिएर विभिन्न किसिमको निर्णय गर्नु जरुरी छ । होइन भने यहाँ भन्नु भन्नु चोरी निकासी, डकैती, लुट एवं भ्रष्टाचार मौलाउँदै जाने देखिन्छ । अनि राजधानी आयो रे भनेर खुसी मानिरहेका आजका नेताहरू भोलि गएर पश्चातापमा नपर्ला भन्ने के ग्यारेन्टी ?

साहित्य स्तम्भ

- कृष्ण कुमार वैद्य
बस्तीमार्ग, बनेपा- ९

बेथिति

मालिकको आर्शीवाद पाउन
अनागरिकलाई नागरिकता पोसेको,
आचारसंहिता उलंघन गरी
धौधली गरेर जनमत खोसेको ।
सतारुपी हड्डी लुछ्न
कुकुर भगाडा गरेको,
आफ्नाको ठाउको फुटाई
पराईतिर सरेको

बेथितिको चक्रव्युहभित्र
निरीह जनता परेको,
सुशासनको मन्त्र जपेर
कुशासनको बीउ छरेको ।
श्रीपेच विनाका राजाहरुले
फोहरी चाल चालेको,
सङ्ग्लो पानी नरुचाउने
गधाहरु मात्रै पालेको ।

नेमकिपा.....

प्रजापति, पार्टीको वैकल्पिक केन्द्रीय सदस्य राजवीर डंगोललाई पार्टीको केन्द्रीय सदस्यमा मनोनित गरेको छ भने पार्टीको वैकल्पिक केन्द्रीय सदस्यमा सुरेन्द्रराज गोसाई, सृजना सायजू र राजेन्द्र चवाललाई मनोनित गरेको छ ।

पार्टी केन्द्रीय सचिव का. प्रेम सुवालले प्रस्तुत गर्नुभएको पार्टी केन्द्रीय समितिको प्रतिवेदन परिषद्ले सुभाषसहित पारित गरियो भने परिषद्ले विभिन्न राष्ट्र तथा अन्तर्राष्ट्रिय प्रस्तावहरू पारित गर्‍यो ।

पार्टी अध्यक्ष नारायणमान बिजुक्छे(रोहित)को अध्यक्षतामा भएको परिषद्मा पार्टी केन्द्रीय समिति, विभिन्न जिल्लाका समिति, जनवर्गीय तथा पेशागत संगठनका प्रतिवेदन प्रस्तुत गरेको थियो ।

परिषद्मा बोल्दै पार्टी अध्यक्ष रोहितले सजिलो बाटो भन्दै गलत बाटो छान्नु बुद्धिमानि नहुने बताउनुभयो । उहाँले सजिलो हुने भन्दै अरुको भ्रममा काम गर्दा धोखा हुने भएकाले आफ्नै सामर्थ्यमा पार्टी निर्माण गर्न कार्यकर्तालाई निर्देशन दिनुभयो ।

पूँजीवादी बन्दोबस्तबाट सजिलै समाजवादी बन्दोबस्त स्थापना हुने भए मार्क्सवाद—लेनिनवाद जस्तो राजनीतिक दर्शनको उदय र खाँचो नहुने विचार राख्दै उहाँले नेपालको राजनीतिमा भारतीय हिन्दु अतिवादीहरूको प्रभाव बढिरहेको विचार राख्नुभयो ।

अध्यक्ष बिजुक्छेले नयाँ पुस्तालाई पार्टीमा आवद्ध गर्ने विषयमा जोड दिएर काम गर्न

कार्यकर्ताहरूलाई भन्नुभयो ।

पूँजीवादी निर्वाचनमा समाजवादी विचार संख्यात्मक हिसाबमा पछि पर्नु स्वभाविक भएको बताउँदै उहाँले पूँजीवादी चुनावमा धेरै मत नआएर क्रान्तिकारीहरू हतास हुनुको कुनै अर्थ नभएको बताउनुभयो ।

अध्यक्ष बिजुक्छेले सबै जनवर्गीय तथा पेशागत संगठनहरूले वर्षमा कम्तीमा एउटा विचारप्रधान बुलेटिन प्रकाशित गरी आफ्ना कार्यकर्ताहरूलाई सचेत बनाउनुपर्नेमा जोड दिनु भयो ।

बैठकमा नेमकिपाका केन्द्रीय सचिव प्रेम सुवालले पार्टी केन्द्रीय समितिको प्रतिवेदन र चुनावको समीक्षा प्रतिवेदन प्रस्तुत गर्नुभयो ।

बैठकमा विभिन्न जिल्ला समितिहरूबाट प्रस्तुत प्रतिवेदनहरूमा शासक दलहरूले चुनाव जित्न गरेका अनेकन अराजनीतिक र आचारसंहिता विपरीतका गतिविधिको चर्चा गरिएको थियो ।

नेमकिपाको विषयमा अनेक भ्रम र भ्रुडा प्रचार गरेर जनतालाई समाजवादी विचारबाट टाढा राख्ने काममा शासक दलहरू, विशेषतः आफूलाई वामपन्थी भन्न रुचाउने दलहरूले नै सक्रिय रहेको प्रतिवेदनहरूमा उल्लेख छ ।

प्रतिवेदनहरूमा जनतालाई मासु र माछाको पोका, साइकल, लुगाफोटो, पैसा बाँडेर र भोज भत्तेर आयोजना गरेर जनताको मत प्रभावित गर्ने काममा सबै सरकारमा गएका दलहरू लागेको बताइएको छ ।

परिषद् २५ गते मंगलबारबाट सुरु भएको थियो ।

माघ १० मा.....

संविधानको धारा ८६ को उपधारा (२) को खण्ड (क) बमोजिम निर्वाचित हुने सदस्यको निर्वाचनको लागि प्रत्येक प्रदेशमा गठन भएको निर्वाचक मण्डलले दिएको मतको आधारमा एक संक्रमणीय मत प्रणालीबमोजिम प्रत्येक प्रदेशबाट निर्वाचित हुन आवश्यक पर्ने मत प्राप्त गर्ने महिला तीन जना, दलित एक जना, अपाङ्गता भएका व्यक्ति वा अल्पसंख्यक समुदायबाट एक जना र अन्य तीन जना निर्वाचित गर्नुपर्ने व्यवस्था छ ।

आयोगबाट प्रदेशगत रूपमा मतदाता नामावली तयार गरी निर्वाचन अधिकृतको कार्यालयमा पठाइने र दावी विरोधलगायतको प्रक्रिया सम्बन्धित निर्वाचन अधिकृतको कार्यालयबाट संचालन गरिने जनाएको छ ।

प्रथम मिडिया.....

पत्रकारिताबारे छलफल गरेको थियो ।

त्यसक्रममा कीर्तिपुर नपाका प्रमुख रमेश महर्जन र महालक्ष्मी नपाका प्रमुख रामेश्वर श्रेष्ठले पत्रकारिताको विकासमा नपा अघि बढेको भन्नु भयो भने कीर्तिपुरमा स्थानीय तहमा नेपालभाषाको प्रयोग गरेको समेत बताउनुभयो ।

तेस्रो चरणमा समावेशी संचार विषयमा राजनीतिक विश्लेषक सीके लाल, वरिष्ठ पत्रकार युवराज घिमिरे र नेपालभाषा टाइम्सका सम्पादक सुरेश किरण मानन्धरसँग अन्तरक्रियात्मक कार्यक्रम गरेको थियो ।

डा. केसीलाई तारेखमा रिहा गर्न सर्वोच्चको आदेश

काठमाडौँ । सर्वोच्च अदालतलाई अदालतको मानहानी मुद्दामा पक्राउ परेका डा. गोविन्द केसीलाई साधारण तारेखमा रिहा गर्न आदेश दिएको छ ।

साथै डा. केसीले लगाएको आरोपबारे अध्ययन गर्न प्रधानन्यायाधीश गोपाल पराजुलीको नागरिकता र शैक्षिक प्रमाणपत्र पनि मगाउन आदेश दिएको छ ।

न्यायाधिशद्वय पुरुषोत्तम भण्डारी र वमकुमार श्रेष्ठको संयुक्त इजलासले डा.केसीलाई तारेखमा राखी अधिवक्ता सुरेन्द्र भण्डारीको जिम्मामा छाड्न आदेश

दिएको छ ।

अदालतको अवहेलनाको मुद्दा गरेपछि सर्वोच्चको आदेशमा डा. केसीलाई सोमबार साँझ अनसनस्थलबाटै पक्राउ गरेका थिए । उनलाई मंगलबार सर्वोच्चमा उपस्थित गराएर बयान लिइएको थियो भने बुधबार बहस भएको छ ।

सर्वोच्च अदालतको आदेशपछि डा. गोविन्द केसी साधारण तारेखमा रिहा भएका छन् ।

अदालतको अवहेलना मुद्दामा डा. केसी सोमबार अनसनस्थलबाटै पक्राउ परेका थिए । तर, न्यायाधिशद्वय पुरुषोत्तम

भण्डारी र वमकुमार श्रेष्ठको संयुक्त इजलासले आदेश अनुसार बुधबार साँझ साधारण तारेखमा रिहा भएका छन् ।

साहित्यकार नाति महर्जनको अकस्मिक निधन

नेपाल भाषाका एक साहित्यकार नाति महर्जनको पौष २७ गते बिहीबार आकस्मिक निधन भएको छ ।

कीर्तिपुर नपा वडा नं. ८ निवासी नाति महर्जन सधैं ढोकासीको चिया पसलमा चियाको स्वाद लिँदै गफ गर्ने र सबैसँग मिलनसार व्यक्ति अचानक जिउ सन्चो नभएपछि आफै ट्याक्सीमा बसी बुधबार कीर्तिपुर अस्पतालमा परीक्षण गरी घर फर्केका थिए ।

परिवारलाई शंका लागि फेरि त्यही दिन साँझ मोडेल अस्पतालमा परीक्षण पछि भर्ना गरी उपचार गर्दा गर्दै बिहीबार विहान

निधन भएको थियो । पारिवारिक स्रोतका अनुसार वहाँलाई हृदयघाट भएको जनाएको छ ।

वहाँले नेपालभाषामा कविता, कथा, नाटक लेख्नुहुन्थ्यो । पत्रिकामा प्रकाशित गर्न चाहनु हुन्थ्यो तर लेखेका साहित्य वाचन गर्न चाहनुहुन्न ।

जनसाहित्य गोष्ठीको दोस्रो नेपालभाषा साहित्य सम्मेलनको लागि अनुरोध गर्दा वहाँले त्यो कुरा व्यक्त गर्नुभएको थियो ।

वहाँको असामयिक निधन भएकोमा सहिद साप्ताहिकको तर्फबाट हार्दिक श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दै शोक

सन्तप्त परिवारजनमा हार्दिक समवेदना व्यक्त गर्दछ ।

वहाँको श्रीमती, एक छोरा र दुई छोरी छन् ।

कीर्तिपुर यातायातको २१ औं वार्षिक सभा सम्पन्न

कीर्तिपुर । कीर्तिपुर यातायात सेवा कम्पनी लिमिटेडको २० औं र २१ औं संयुक्त वार्षिक साधारण सभा शनिबार शहीद स्मारक कलेजमा सम्पन्न भयो ।

सभाको उद्घाटन कीर्तिपुर नगरपालिकाका प्रमुख रमेश महर्जनले पानसमा दीप प्रज्ज्वलन गरी गर्नुभयो ।

त्यसक्रममा प्रमुख महर्जनले यातायात सेवा कीर्तिपुरवासीलाई सेवा दिइरहेको सराहना व्यक्त गर्नुभयो । यातायात सेवामा यात्रु, चालक र सहचालक तीनै पक्षको व्यवहार सभ्य हुनुपर्ने बताउँदै यात्रुको सुविधालाई ध्यान दिनुपर्ने बताउनुभयो ।

संचालक समितिको तर्फबाट संस्थाका अध्यक्ष राजकुमार महर्जनले वार्षिक प्रतिवेदन प्रस्तुत

गर्नुभयो । प्रतिवेदनमा कीर्तिपुर रिङ्गरोडमा १५ वटा बस, पाँगा रुटमा २६ र पाण्डेछापमा ४ वटा बसले सेवा दिइरहेको जानकारी दिनुभयो ।

यस कम्पनीमा हाल अधिकृत पूँजी ३ करोड, जारी पूँजी २ करोड र चुक्ता पूँजी १ करोड ४२ लाख ५० हजार रहेको प्रतिवेदन भनेको छ ।

कम्पनीका सचिव मिलनमान महर्जनले लेखा प्रतिवेदन पेश गर्नुभएको थियो भने कीर्तिपुर प्रहरी वृत्तका डिएसपी राजन चापागाईं, कीर्तिपुर बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्थाका दिल बहादुर महर्जन, प्रा.डा. शिवशरण महर्जन, संघर्तन मानन्धरलगायतले बोल्नुभएको थियो ।

शुभसेवा सहकारीको ९ औं साधारण सभा सम्पन्न

अध्यक्षमा पुनः ई. बालकृष्ण श्रेष्ठ निर्वाचित

कीर्तिपुर । शुभसेवा बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.को ९ औं वार्षिक साधारण सभा कीनपा वडा नं. ६ स्थित जलविनायक चोभारमा २२ गते शनिबार सम्पन्न भयो । सभाले ई. बालकृष्ण श्रेष्ठको अध्यक्षतामा नयाँ संचालक समिति निर्वाचित गरियो ।

समितिमा उपाध्यक्षमा डा. मथुरा डंगोल, सचिवमा राजेन्द्र श्रेष्ठ, कोषाध्यक्ष प्रकाशराम महर्जन, सदस्यहरुमा दुर्कमान महर्जन, विना महर्जन, दैवज्ञा महर्जन, लक्ष्मीबहादुर महर्जन र हरिशरण महर्जन रहेका छन् । त्यसैगरी लेखा समितिमा प्रकाश महर्जनको संयोजकत्वमा गम्भीर महर्जन र हरिगोविन्द महर्जनलाई निर्विरोध निर्वाचित गरेको छ ।

नवौं वार्षिक सभाको

उद्घाटन संस्थाका उपाध्यक्ष एवं ज्येष्ठ सदस्य इन्द्रमान महर्जनले पानसमा बत्ती बाली गर्नुभएको थियो ।

सभामा संस्थाका अध्यक्ष एवं कार्यक्रमका सभापति ई. बालकृष्ण श्रेष्ठले वार्षिक प्रतिवेदन पेश गर्नुभएको थियो भने कोषाध्यक्ष प्रकाशराम महर्जनले आ.व. २०७३/०७४ को आयव्यय विवरण प्रस्तुत गर्नुभएको थियो ।

लेखा समितिको प्रतिवेदन लेखा समितिका सहसंयोजक हरिशरण महर्जनले पेश गर्नुभएको थियो ।

संस्थाका सचिव राजेन्द्र श्रेष्ठले स्वागत गर्नुभएको कार्यक्रममा डा. मथुरा डंगोल, रमेशमान महर्जन, विजयकाजी डंगोलले शुभकामना मन्तव्य दिनुभएको थियो ।

मंगल खेलकुद सप्ताह चालू

कीर्तिपुर । मंगल बहुमुखी क्याम्पस/मंगल माध्यमिक विद्यालय कीर्तिपुरमा आन्तरिक खेलकुद सप्ताह चालू छ ।

विद्यार्थीहरुमा शैक्षिक क्षेत्रमा गुणस्तरीय शिक्षा दिन सफल सामुदायिक विद्यालयमा विद्यार्थीहरुलाई अतिरिक्त क्रियाकलाप अन्तर्गत निरन्तर खेलकुद प्रतियोगिता संचालन गर्ने क्रममा यस वर्ष २५ गतेबाट खेल सुरु भएका छन् ।

खेल सप्ताहको उद्घाटन युवा तथा खेलकुद मन्त्री राजेन्द्र कुमार केसीले रेफ्रीलाई खेल सामग्री हस्तान्तरण गरेर उद्घाटन गर्नुभएको थियो ।

त्यसक्रममा मन्त्री केसीले विद्यार्थीहरुको शारीरिक

तन्दुरुष्ट राख्न खेलकुदको आवश्यकता रहेको बताउनुभयो । यो कार्य मंगल माविले निरन्तर गर्दै आइरहेकोमा सराहना व्यक्त गर्नुभयो ।

कार्यक्रममा विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष प्रा.डा. शिवशरण महर्जन, कलेजका प्राचार्य

प्रदीप महर्जन, विद्यालयका प्रिन्सिपल लो कलाल महर्जनलगायतले बोल्नुभएको थियो ।

खेलकुद सप्ताहका संयोजक दिलीप महर्जनका अनुसार खेलकुदका ८ वटा इभेन्टस् संचालन भएको जनाएको छ ।

कठ्याग्रिएर मृत्युसम्म गराउने हाइपोथर्मिया र बच्ने उपाय

डा. ध्रुव गैरे

जाडोका बेला मानिसलाई धेरै समस्याले सताउँछ । त्यसमध्ये 'हाइपोथर्मिया' एउटा जोखिमपूर्ण समस्या हो । हापोथर्मिया हुँदा शरीरको तापक्रम घट्दै जान्छ । मानिसको सामान्य तापक्रम ९८ दशमलब ४ डिग्री फरेनहाइट हुन्छ, त्यो तापक्रम छिटोछिटो घट्दै गएको खण्डमा हाइपोथर्मिया हुन्छ । तापक्रम ९५ डिग्री फरेनहाइट तिर झर्नो भने हाइपोथर्मिया हुने सम्भावना हुन्छ ।

शितलहरका बेलामा यो समस्या मानिसमा मात्र होइन जनावरमा पनि देखिनेगर्छ । जाडो बेलामा शरीरले तापक्रम उत्पन्न गर्न नसकेर यो समस्या देखा पर्छ । यो समस्याले गर्दा मुटुले काम गर्न छोड्छ र मानिसको मृत्यु पनि हुनसक्छ । हाइपोथर्मियाले जनावरको समेत मृत्यु हुनेगर्छ ।

यसका लक्षण तापक्रम अनुसार फरक-फरक हुन सक्छन् । मन्द खालको हाइपोथर्मियामा जिउ कान्ने तथा दिमाग सुस्त भएर अलमल पर्ने हुन्छ । मध्यम खालको हाइपोथर्मियामा कम्पन बन्द हुन्छ र दिमागको सुस्तता बढेर जान्छ । कडा खालको हाइपोथर्मिया भएमा बिरामीले लगाइरहेको कपडा बेहोसीमै खोल्न पनि सक्छन् र मुटुको धड्कन बन्द हुने खतरा बढेर जान्छ ।

आवश्यकता अनुसारको कपडा लगाएर हाइपोथर्मियाबाट बच्न सकिन्छ । ओसिलो वा सुक्खा हुँदा पनि शरीरको तापलाई जोगाएर न्यानो बनाउने हुनाले ऊनबाट बनेका लुगाहरु उपयोगी हुन्छन् ।

कसिलो लुगाले रगतको बहावलाई रोक्ने हुनाले जाडोबाट बच्न अलि खुकुला खालका लुगा लगाउनुपर्छ । जाडो ठाउँमा

घरबाहिरका क्रियाकलापको योजना बनाउँदा चिसो मौसमबाट बच्ने व्यवस्था गर्नुपर्छ ।

लक्षणहरु

हाइपोथर्मियाको अवस्था अनुसार यसका लक्षण तथा चिन्हहरु फरक-फरक हुन्छन् । शिशुहरुलाई हाइपोथर्मिया लाग्यो भने शरीर छुँदा चिसो महसुस हुने, छाला हलुका रातो देखिने र कमजोर हुने जस्ता लक्षण देखा पर्छन् ।

- जाडो भएर शरीर काप्ने,
- हातखुट्टा निलो हुँदै जाने,
- टाउको दुख्ने,
- हातखुट्टा कठ्याग्रिने,
- रिंगाटा लाने,
- कमजोर महसुस हुने,
- बेहोस हुने,
- बढी भोक लागेको महसुस हुने,
- सास फेर्न गाह्रो हुने,
- पेट कराउने, आदि ।

हाइपोथर्मियाका जोखिम

शरीरमा चाहिनेभन्दा कम तापक्रम भयो भने रगत सञ्चालनमा कमी आउँछ । मुटुको काम गर्ने क्षमता कम हुन्छ । कठ्याग्रिएर मानिसको मृत्यु हुने सम्भावना हुन्छ ।

जाडो याममा घरबार बिहीन मान्छे, बाटोमा सुत्ने मान्छेको राति सुतेको अवस्थामा विहान कठ्याग्रिएर मृत्यु भएको हुन्छ त्यो हाइपोथर्मियाले गर्दा हो । यसले विशेषगरी वृद्धवृद्धा, बच्चा र कमजोर मान्छेलाई सताउँछ । बच्चाले थोरै मात्र तापक्रम उत्पादन गर्छन् भने वृद्धवृद्धाले तापक्रम उत्पादन गर्न सक्दैनन् ।

शितलहर चल्ने ठाउँ र हिमाली क्षेत्रमा घर बाहिर बस्ने मानिस हाइपोथर्मियाको शिकार हुन सक्छन् । राति-राति हिँड्ने मान्छेको

पनि तापक्रम घट्छ र शरीरले तापक्रम उत्पादन गर्ने नसक्दा यो समस्याले असर गर्छ । फोक्सो खुम्चिएर दम बढ्छ । फोक्सोको हावा जाने पाइपहरु खुम्चिने भएकाले घ्यारघ्यार हुने, हिँड्न गाह्रो हुने र कडा दम (सिओपिडी) बढ्ने हुन्छ । रगत वहने नसाहरु खुम्चिएर शरीरका ठाउँठाउँमा रगत जान पाउँदैन, मस्तिष्कले काम गर्न छोड्छ र रगत सञ्चालन हुन छोड्छ । अनि मान्छेको मृत्यु हुन्छ ।

बच्ने उपाय

चिसोले कठ्याग्रिने बित्तिकै मान्छेलाई तातो बनाउनुपर्छ । यो घरमा पनि गर्न सकिन्छ । तातो लुगा लगाएर राख्नुपर्छ । तातो खानेकुरा विशेषगरी फलिलो कुरा खुवाउने र आगो वा हिटरको छेउमा राख्नुपर्छ । जाडो महिनामा प्रोटीन, फ्याट भएका खानेकुरा बढी खानुपर्छ, यसले शरीरमा तातो उत्पादन गराउँछ । त्यसैले घरबाहिर निस्कँदा तातो खानुकुरा खाएर निस्कनुपर्छ ।

बाइक चलाउने मान्छेहरु पनि यो समस्याको जोखिममा हुन्छन्, त्यसैले हावा नछिर्ने तातो लुगा लगाएर बाइक चलाउनुपर्छ । शरीरको तापक्रम बढाउन जिउ चलायमान बनाउने गतिविधि बढाउनुपर्छ । यदि कुनै मानिस हाइपोथर्मियाको जोखिममा छ भने उसले देखाउने लक्षणका आधारमा पहिचान गर्न सकिन्छ । नत्र अन्य अवस्थामा पहिचानका लागि शरीरको तापक्रम नाप्नुपर्ने हुन्छ ।

(डा. गैरे वीर अस्पतालका कन्सल्टेन्ट फिजिसियन हुन्) प्रस्तुति: सिर्जना खत्री

- स्वास्थ्य खबर

निःशुल्क स्वास्थ्य शिविर सम्पन्न

कीर्तिपुर । कीर्तिपुर सामुदायिक स्वास्थ्य केन्द्रद्वारा संचालित जनपोलिक्लिनिकले पौष २२ गते शनिबार पोलिक्लिनिको नयाँ भवन टाउन प्लानिङ्गमा निःशुल्क स्वास्थ्य शिविर सम्पन्न भयो ।

शिविरमा जनरल चेकअप, नाक, कान, घाँटी (ENT), दाँत, स्तन क्यान्सरलगायतको स्वास्थ्य परीक्षण गरेको थियो ।

डा. गौतम राई, डा.

पारमर चन्द्र सेन, डा. सन्ध्या चापागाईं, डा. सुरोज शर्मा, डा. प्रजेनत महर्जन, डा. सुजित पाण्डे, डा. सुरेन्द्र महर्जन, डा. किरण लामा, डा. रोशनी वैद्य, डा. निशा महर्जन, डा. लिसा महर्जनको टोलीले स्वास्थ्य परीक्षण गरी रोग अनुसारको औषधी समेत निःशुल्क वितरण गरेको थियो ।

उक्त शिविरमा ३५० जना भन्दा बढीले स्वास्थ्य परीक्षण गरेको आयोजकले जनाएको छ ।

ग्यारेन्टी उपचार

नशा च्यापिएको घुँडाको दुखाई

आश्चर्यजनक रूपमा ग्यारेन्टी निको पार्ने

- ◆ जाँड-रक्सीको कुलन ग्यारेन्टी छुटाउने
- ◆ मुट्टो नबारीकन सुगर कन्ट्रोल गर्न
- ◆ महिला/पुरुषको यौन पावर बढाउन
- ◆ पेटको दाग अनुहारको चाँयापोतो हटाउन
- ◆ भूँडी घटाउन/शरीरको तौल बढाउन
- ◆ स्तन घटाउन, बढाउन/टाईट पार्न

फिटनेस प्वाइन्ट ट्रेडिङ्ग

दुरसंचारको गेटसंगै

फोन नं. ४३३६७०१

९८०३५०२२५९, ९८४९९८९९७६

Free Home Delivery

Not For Medicinal Use

भाषा, साहित्य व संस्कृतिया सः

नेवाः एफ.एम १०६.६

विहट्टिचट्टि (२४ सै घण्टा) न्यनादिसँ/न्यंकादिसँ

नेवाः जुयाजुया गौरव यानादिसँ

नेवाः एफ.एम. १०६.६

न्यामासिमा, चःधवाखा, किपू-२

फोन ल्याः ४३३४२२२

अनक मिडिया प्रा.लि.

न्यामासिमा, चःधवाखा, किपू-२

इमेल: ankmedia.newafm@gmail.com